

Yleiskuvaus

Koulutuspoliittinen analyysi - vuoden 2003 versio

Overview

Education Policy Analysis - 2003 Edition

Finnish translation

Yleiskuvaukset ovat OECD:n julkaisujen osittaisia käännöksiä.
Julkaisut ovat saatavissa ilmaiseksi OECD:n verkkokirjakaupasta, joka toimii
osoitteessa www.oecd.org/bookshop/
Tämä yleiskuvaus ei ole virallinen OECD:n toimittama käännös.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT
TALOUDELLISEN YHTEISTYÖN JA KEHITYKSEN ORGANISAATIO (OECD)

Julkaisusarjan tarkoitus

Koulutuksen laadun parantaminen on tärkeä poliittinen tavoite OECD-maissa. Eri puolilla maailmaa on tällä hetkellä käynnissä mittavia koulutus uudistuksia, joiden tarkoituksena on tehdä elinikäinen oppiminen mahdolliseksi kaikille. *Education Policy Analysis* eli koulutuspoliittinen analyysi mahdollistaa kansainvälisten kokemusten arvioinnin ja niistä oppimisen.

OECD käynnisti *Education Policy Analysis* -julkaisusarjan vuonna 1996. *Education Policy Analysis* eli koulutuspoliittinen analyysi on osa OECD:n koulutustyöryhmän työohjelmaa. Analyysi vastaa OECD-maiden opetusministerien yhdessä sopimia koulutuspoliittisia prioriteetteja. Analyysin päätarkoitukset ovat:

- Auttaa koulutuspolitiikan päätöksentekijöitä ja muita koulutuspolitiikan parissa työskenteleviä ihmisiä tekemään aiempaa parempia päätöksiä kansainvälisen työn ja vertailevan työn avulla.
- Tarjota yhteenveto OECD:n koulutustoimista, kansainvälisistä tiedoista ja indikaattoreista sekä alaan liittyvistä tutkimuksista.
- Esittää löydökset, analyysit ja aiheesta käytävä keskustelu tiiviissä ja helposti hyödynnettävässä muodossa.

Education Policy Analysis eli koulutuspoliittinen analyysi tehdään vuosittain.

Vuoden 2003 version yleiskuvaus

Vuoden 2003 versiossa on laadukkaita arvioita koulutuspolitiikasta ja kansainvälisistä kehityskuluista. Käsiteltäviin aiheisiin kuuluvat:

- tavat, joilla eri maat määrittelevät *vammaiset, oppimisvaikeuksista kärsivät ja vaikeassa asemassa olevat opiskelijat*, eri maiden tavat vastata näiden opiskelijoiden tarpeisiin ja eri maissa käytävä keskustelu tasa-arvosta ja yhtäläisistä mahdollisuuksista
- sekä nuorten että aikuisten *uraneuvonnan* uudet lähestymistavat, jotka helpottavat elinikäistä oppimista kehittämällä koko elämän kestävää uran hallintaa
- *korkeakoulutuksen* tavoitteiden ja asiakaskunnan syvälliset muutokset ja niiden merkitys korkeakoululaitosten rahoitukselle ja hallinnolle ja
- poliittiset toimet, joilla varmistetaan, että yksilöiden, julkishallinnon ja elinkeinoelämän *aikuisten elinikäiseen oppimiseen tekemät investoinnit* ovat kannattavia ja kestäviä pitkällä tähtäimellä.

Vuoden 2003 versiossa on myös ensimmäistä kertaa mukana yhteenveto eri OECD-maiden *merkittävistä koulutuspolitiikan muutoksista*.

Luku 1: Moniarvoisuus, integraatio ja tasa-arvo: näkemyksiä erikoistarpeista

OECD-maiden koulutuspolitiikan yksi keskeisistä osa-alueista on tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen eri opiskelijaryhmille. Tämän haasteen keskeisenä osana on integraatio, joka lopulta parantaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Koulutusjärjestelmien odotetaan täyttävän oman osansa näiden sosiaalisten tavoitteiden kohdalla. OECD-maat ovatkin käynnistäneet useita eri ohjelmia, joiden avulla näihin tavoitteisiin voidaan päästä. Tässä luvussa esitetään kansainvälisiä tietoja ja kokemuksia, jotka perustuvat vammaisille ja vaikeuksista kärsiville sekä vaikeassa asemassa oleville opiskelijoille luotuihin ohjelmiin. Luvussa käsitellään useiden eri maiden lähestymistapoja. Lisäksi tässä luvussa on kaksi pääargumenttia: (i) "Oikeuksiin perustuva" tasa-arvon käsite lähtee siitä, että näiden oppilaiden tulisi saada koulutuksensa tavallisissa kouluissa erikoislaitosten sijaan aina, kun tämä vain on mahdollista. (ii) Eri maiden tavat integroida vammaiset oppilaat tavallisiin kouluihin tarjoaa hyödyllisiä kokemuksia, joita voidaan hyödyntää laajemminkin moniarvoisuutta ja tasa-arvoa käsittelevässä keskustelussa.

Tässä luvussa analysoidaan suuri määrä tietoja, jotka on saatu kansainvälisistä vammaisille ja oppimisvaikeuksista ja muista vaikeuksista kärsiville oppilaille tarkoitetuista ohjelmista. Tässä luvussa esitetään myös erityistapauksia sellaisista kouluista, joissa integraatio tuntuu toimivan hyvin. Näiden tietojen avulla voidaan määrittää eri toimintaehtoja, jotka ovat tärkeitä kehitettäessä kouluja, joihin voidaan integroida vammaisia oppilaita. Nämä kouluilta vaadittavat ominaisuudet on saatu kahdeksasta eri OECD-maasta. Ilmenneet ominaisuudet näyttävät olevan tärkeitä koulutuksen laadun parantamisessa oppilaiden kannalta myös yleisellä tasolla.

OECD-maat ovat sitoutuneet varmistamaan, että niiden koulutusjärjestelmät tarjoavat tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille oppilaille. Tästä syystä OECD-maiden on huomioitava koulutusjärjestelmissään erikoisryhmien vaihtelevat tarpeet. Tärkeä osa tätä työtä on suunnitella, vammaisille ja vaikeassa asemassa oleville oppilaille tarkoitettujen koulutusohjelmien siten, että näiden erityisryhmien oikeuksia suojellaan. Tällä pyrkimyksellä ei ole selkeää vaikutusta resurssien jakoon, koska esimerkiksi monen vammaisen oppilaan kohdalla mitkään resurssit eivät riitä tuottamaan ei-vammaisia vertailuoppilaita vastaavia tuloksia. Tässä luvussa on mukana laaja kansainvälinen analyysi resurssien jakamisesta eri ryhmille (esimerkiksi sukupuolen ja iän mukaan). Resurssianalyysit ovat kuitenkin vain indikaattoreita sille, missä määrin eri maat ovat sitoutuneet tasa-arvon edistämisen *prosessiin*. Kyse ei siis ole siitä, että mitattaisiin jonkin tietyn objektiivisen, hyvin määritetyn standardin saavuttaminen.

Voimme kuitenkin tunnistaa tiettyjä avainehtoja, joiden avulla tätä prosessia voidaan edistää. Ensimmäinen edellytys on moniarvoisuuden tunnistaminen ja sen ottaminen mukaan suunnitelmiin. Indikaattori tälle on erikoiskouluja käyvien oppilaiden määrä. Erikoiskouluissa olevien oppilaiden määrä vaihtelee paljon maakohtaisesti. Jos määrä on suuri, tämä on osoitus siitä, että normaalit koulut eivät pysty vastaamaan erikoisryhmien tarpeisiin. Luvun loppuosassa käsitellään myös muita ehtoja, joista jotkin liittyvät koulujärjestelmän sisäisiin tapahtumiin. Näihin tekijöihin kuuluvat esimerkiksi henkilökunnan kehitys ja koulujenvälinen yhteistyö. Muita tekijöitä ovat ulkoiset suhteet, kuten vastuullisuus ja yhteisön osallistuminen. Tässä luvussa esitetyt eri kansalliset lähestymistavat tuovat esiin tärkeitä kysymyksiä eri oppilasryhmien kohdalla parhaiten toimivista ratkaisuista. OECD-maissa tehtävät uudistukset antavat viitteitä siitä, kuinka näihin ongelmiin voidaan vastata parhaalla mahdollisella tavalla, mutta tehtävää on kuitenkin vielä paljon.

Luku 2: Uraohjaus: Uusia tapoja edetä

OECD-maiden uraohjauksesta vastaavilla ammattilaisilla on tällä hetkellä edessään kaksi haastetta. Nykyään ihmisiltä vaaditaan elinikäistä oppimista. Työmarkkinat muuttuvat koko ajan aiempaa aktiivisemmiksi. Tästä syystä uraohjaajien on

- tarjottava palveluita, jotka kehittävät uranhallintataitoja, sen sijaan, että ihmisiä autettaisiin vain välittömien päätösten teossa ja
- laajennettava uraohjauspalveluiden saatavuutta kattamaan koko elinikä.

Tässä luvussa esitetään argumentteja uraohjauksen tärkeydestä. Luvussa käydään läpi joitakin tapoja, joilla OECD-maat vastaavat näihin kahteen haasteeseen. Luku perustuu 14 OECD-maassa tehtyyn laajaan uraohjausselvitykseen.

Uraohjaus auttaa työmarkkinoita ja koulutusjärjestelmiä niiden omien tavoitteiden saavuttamisessa merkittävällä tavalla. Uraohjaus edistää myös tasa-arvoa. Viimeaikaiset tiedot ovat osoittaneet, että sosiaaliseen liikkuvuuteen vaikuttaa taitojen ja tietojen hankkimisen lisäksi myös se, kuinka hyvin taitoja ja tietoja osataan käyttää. Tässä asiayhteydessä uraohjauksen tehtävä laajenee ja siitä tulee osa elinikäistä oppimista. Uraohjauspalveluita on jo muutettu perinteisestä mallista, joka perustui koulunsa päättävien oppilaiden psykologiaperusteiseen haastatteluun (laatikossa on lueteltu joidenkin maiden aloitteita).

Uraohjauspalvelut muuttuvat siten, ettei enää auteta pelkästään oppilaita valitsemaan tiettyä ammattia tai koulutusohjelmaa vaan halutaan kehittää uranhallintataitoja laajemmin. Koulujen kannalta tämä merkitsee sitä, että opintoihin on sisällytettävä uraohjauskoulutusta, joka liitetään oppilaiden yleiseen kehitykseen. Monissa maissa uraohjaus/ammatinvalintaohjaus kuuluu oppiaineisiin. Uraohjauskoulutus keskittyy kuitenkin edelleen pakollisen koulutuksen loppuvaiheisiin. Peruskoulutuksen jälkeisessä koulutuksessa palvelut keskittyvät senhetkisiin valintoihin eivätkä niinkään henkilökohtaiseen kehitykseen tai laajempaan päätöksentekoon. Tosin myös tämä on alkanut muuttua joissakin maissa.

Toisena haasteena on tarjota ihmisille palveluja tehokkaammin koko aikuisiän ajan. Tällä hetkellä näitä palveluita käyttävät pääasiassa vain työttömät, jotka käyttävät julkisia työvoimapalveluita. Aikuiskoulutuslaitoksissa on jonkin verran uusia palveluja, mutta ne eivät pysty aina tarjoamaan laaja-alaista ja puolueetonta neuvontaa. Uraohjauksen toteuttaminen yksityisten markkinoiden kautta ei ole onnistunut kunnolla. Palveluilla ei myöskään ole riittävää julkista rahoitusta. Aikuisväestön tarpeisiin suunnitellun uraohjauspalvelun luominen on siis edelleen haastava tehtävä. Web-pohjaiset palvelut ovat helposti saatavilla, mutta ne eivät pysty täysin korvaamaan yksilökohtaisesti suunniteltua apua. Laatikossa on esimerkkejä joistakin viimeaikaisista eri maissa toteutetuista aloitteista.

Uraohjauksen laatikko: Palveluiden saatavuuden parantaminen innovaatioilla

Australian kansallisessa urasivustossa (www.myfuture.edu.au/) on tietoja eri kursseista, paikallisesta työmarkkinatilanteesta, eri ammattien kuvauksia ja tietoja eri tavoista rahoittaa opinnot. Käyttäjät voivat tutkia omia mielenkiinnon kohteitaan ja suhteuttaa ne koulutusta ja ammatteja koskeviin tietoihin. Sivustoa käytettiin 2,5 miljoonaa kertaa ensimmäisten seitsemän kuukauden aikana.

Itävallassa järjestetään joka vuosi kolme suurta uramessua. Messujen aihepiireinä on ammattikoulutus, korkeakoulutus ja aikuiskoulutus. Messuilla käy tuhansia ihmisiä, niihin osallistuu satoja ammatti- ja alaorganisaatioita, työnantajia, ammattiyhdistyksiä ja koulutuslaitoksia. Messuja markkinoidaan strategisesti kouluille ja yhteisöille.

Kanadan julkinen työvoimahallinto tarjoaa monia uraneuvontapalveluita yhteisöorganisaatioille, jotka tuntevat tiettyjen erityisryhmien tarpeet usein paremmin. Esimerkkeinä voidaan mainita vaikka yksinhuoltajat ja alkuperäisväestö. Jotkut näistä organisaatioista keskittyvät pääasiassa urakehitykseen, kuten tietopalveluihin, uraneuvontaan ja työnhaun projekteihin. Joillakin organisaatioilla on puolestaan laajempaa koulutuksellista ja yhteiskunnallista toimintaa. Joillakin organisaatioilla on uraneuvonnan ammatillaisia palveluksessaan: monilla taas ei ole.

Espanjassa toimivalla kansainvälisellä Altadis-yhtiöllä on urakehitysohjelma, joka perustuu työntekijöiden pätevyyksistä ja nykyisistä toimenkuvista laadittuun tietokantaan. Ohjelmaan osallistuvat työntekijät haastatellaan säännöllisesti. Haastattelujen yhteydessä arvioidaan heidän osaamisensa ja toiveensa tulevia liiketoiminnan tarpeita vasten. Altadis tarjoaa työntekijöille uraneuvontaa osana suunniteltua irtisanomisohjelmaa, joka on neuvoteltu yhdessä ammattiliittojen kanssa. Yhtiö on myös palkannut uudelleensijoituksen asiantuntijayhtiön tuottamaan tämän palvelun. Uudelleensijoitusyhtiön palveluksessa on normaalisti psykologeja tai kaupallisen koulutuksen saaneita ammatillaisia.

Isossa-Britanniassa aikuisten mahdollisuuksia hyödyntää koulutuspalveluita on laajennettu puhelinpalvelukeskusten avulla. Palvelun nimi on *learn direct* ja se tarjoaa sekä tietoja että laajempia uraneuvontapalveluita soittajille. Puhelinpalvelukeskuksen henkilökunnalla on kolme eri pätevyystasoa. Vaadittava pätevyystaso määräytyy työtehtävän mukaan. Henkilökunta voi hakea tietokannan avulla tietoja yli puolesta miljoonasta koulutusohjelmasta ja kurssista. Kansallinen neuvontalinja perustettiin vuonna 1998, ja sitä on tähän mennessä käyttänyt yli neljä miljoonaa ihmistä. Neuvontalinja palvelee kello 8.00 - 22.00 välisenä aikana vuoden jokaisena päivänä.

Luku 3: Korkeakoulutuksen muuttuva hallinto

OECD-maissa on lähes poikkeuksetta uudistettu, arvioitu tai muutettu korkeakoulutusjärjestelmiä viime aikoina. Muutosten taustalla ovat korkeakoulutuksen tavoitteiden merkittävät muutokset ja sen kohtaamat haasteet. Myös korkeakouluinstituutiot ja niiden asiakaskunta ovat muutoksen kourissa. Tällä hetkellä ymmärretään laajasti, että yliopistojen ja muiden korkeakoulujen on mukauduttava aiempaa monimutkaisempaan toimintaympäristöön, jossa korkeakoulutukselle asetetut odotukset ovat muuttuneet hyvin radikaalisti.

Mitä tämä sitten merkitsee korkeakoulujen toiminnan ja hallinnon kannalta? Useimmissa OECD-maissa korkeakoulutus oli 1900-luvulla tiukassa julkisessa valvonnassa. Korkeakoulutusjärjestelmän tarkoituksena oli edistää esimerkiksi talouskasvua, sosiaalista tasa-arvoisuutta ja muita vastaavia tavoitteita. Nykyään julkishallinnolla on aiempaakin suurempi tarve varmistaa, että koulutusjärjestelmä edistää taloudellista hyvinvointia ja palvelee sosiaalisia tarpeita, koska kehitys kulkee kohti tietoyhteiskuntaa. Toisaalta julkishallinto on valmis myöntämään, että tutkimuksen ja koulutuksen suunnittelu keskitetysti on usein tehotonta. Jotta yhteiskunta ja talouselämä voisivat menestyä, laitoksilla on oltava tietty toimintavapaus. Markkinamekanismit ovat usein hallintovirkamiehiä tehokkaampia säätelemään eri asiakasryhmien koulutustarpeiden tarjontaa ja kysyntää eri muodoissa.

Korkeakoulun hallinnolla on siis edessään joitakin vaikeita haasteita. Jos korkeakoulutus kerran on hallituksille tärkeä työväline kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi, voivatko hallitukset päästä näihin tavoitteisiin vaarantamatta yliopistojen riippumattomuutta tai niiden dynaamisuutta, jota tarvitaan uusiin markkinatilanteisiin sopeutumisessa?

Tässä luvussa selvitetään, kuinka julkishallinto vastaa tähän kysymykseen ja kuinka korkeakoulujen hallintoon liittyviin kysymyksiin on pyritty vastaamaan. Selvityksessä katsotaan, kuinka autonomisia eli itsenäisiä korkeakoulut ovat ja kuinka hyvin ne pystyvät kehittämään omia sisäisiä vahvuuksiaan pitäen korkeakoulutusjärjestelmän kuitenkin samalla yhtenäisenä yleisellä tasolla. Seuraavat viisi tekijää ovat tärkeimpiä arvioitaessa korkeakoulujen hallinnon muutoksia:

- 1) Kuinka paljon vapautta laitoksilla on omista asioista päättäessään?
- 2) Kuinka pitkälti laitokset toimivat julkisen rahoituksen varassa ja kuinka vapaasti ne voivat hakea rahoitusta muista lähteistä?
- 3) Muuttuvat tavat, joilla korkeakoulutusjärjestelmä itsessään joutuu laadunvarmistuksen ja kontrollin kohteeksi.
- 4) Laitosten hallinnon vahvistaminen.
- 5) Laitosten johtajien uudet roolit.

Hallitukset ovat keskittyneet korkeakoulutuksen uudistamisprosesseissaan enemmän strategiakysymyksiin ja prioriteettien asettamiseen. Järjestelmän päivittäiseen toimintaan keskittymiseen on jäänyt vähemmän aikaa. Joissakin maissa on luotu virastoja, jotka valvovat opetuksen ja tutkimuksen laatua. Joihinkin maihin taas on syntynyt nk. puskurilaitoksia, jotka vastaavat julkisten resurssien jakamisesta. Nykyisessä poliittisessa toimintaympäristössä on siis kyse yhtä paljon uusien lähestymistapojen kehittämisestä kuin suorasta vaikuttamisesta korkeakoulujen toimintaan. Uusia lähestymistapoja luotaessa avainsanojat ovat "strateginen hallinta", "säännöstelyn purkaminen" ja "vastuullisuus".

Luku 4: Strategioita, joilla turvataan kestävät investoinnit elinikäiseen oppimiseen

Elinikäinen oppiminen on tärkein strategia siirryttäessä kohti tietoyhteiskuntaa, kun halutaan varmistaa, että edut jakautuvat tasa-arvoisesti. Aikuiskoulutus on kuitenkin heikko lenkki elinikäisessä oppimisessa. Aikuisten ja etenkin epäsuotuisassa asemassa olevien aikuisten koulutukseen

osallistumiselle on monia esteitä. Opetusmenetelmät eivät aina ole asianmukaisia. Yksilöiltä voi myös puuttua tarvittavat tukipalvelut, jotka tasapainottavat työelämän, perheen ja opiskelun vaatimukset keskenään. Tässä luvussa keskitytään erittäin tärkeään esteeseen eli resurssien puutteeseen niin ajallisesti kuin taloudellisestikin. Laajempaan aikuiskoulutukseen tarvittavia resursseja ei ole vielä analysoitu systemaattisesti. OECD-maiden on pystyttävä tulevaisuudessa investoimaan aiempaa enemmän mahdollisuuksien tarjoamiseen kaikille niistä hakeville. Samalla on kuitenkin varmistettava, että yhteiskunnan tekemät panostukset ovat taloudellisesti tehokkaita.

Vaikka aikuiskoulutuksen etuja ei voidakaan mitata pelkästään taloudellisesti, taloudellisilla seikoilla on suuri merkitys. Jos yksilöt, yritykset ja julkishallinto aikovat investoida aiempaa enemmän aikuiskoulutukseen, investointien on oltava "taloudellisesti kestäviä" (odotettujen hyötyjen on riitettävä kattamaan kulut) ja "rahoituksellisesti kestäviä" (yhteiskunnan on pystyttävä maksamaan jo nyt eduista, jotka saadaan vasta tulevaisuudessa). Nuorten koulutukseen panostaminen on kestävää molemmissa merkityksissä, mutta tilanne on toinen aikuiskoulutuksen kohdalla.

Tässä luvussa selvitetään ensin aikuiskoulutuksen taloudellista kestävyyttä laatimalla havainnollistavia laskelmia investoinnin tuotosta keski-ikätkimuksella. Löydökset osoittavat, että tämän hetkellä politiikalla yksilökohtainen hyöty on melko rajallinen etenkin aikuisten työllistymisen kannalta, joten elinikäisen oppimisen kannustavuus on heikko. Ongelmaan on tartuttava rajoittamalla tulonmenetystä ja lyhentämällä opiskeluaikoja hyvittämällä aikuisopiskelijoilla jo valmiiksi olevat tiedot.

Aikuiskoulutuksesta saadaan rahoituksellisesti kestävä, jos löydetään mekanismit, joilla kustannukset voidaan jakaa yksilöiden, yhteiskunnan ja työnantajien kesken. Yhteiskunnan on maksettava epäsuotuisimmassa asemassa olevien koulutus ja tarjottava muille osapuolille mahdollisuus osallistua kustannusten jakamiseen. Tässä luvussa tutkitaan 10 eri OECD-maan viimeaikaisia aloitteita, joiden tavoitteena oli toteuttaa tällainen "yhteisrahoitusmalli". Kokeilut ovat osoittautuneet lupaaviksi. Epäsuotuisassa asemassa olevien ryhmien, jotka kipeimmin tarvitsevat uutta koulutusta, saavuttaminen on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi. Käynnissä olevista aloitteista on kuitenkin saatavissa ideoita siitä, mikä voisi toimia yksilö- ja yritystasolla.

Liite: Koulutuspolitiikan viimeaikaisia kehityskulkuja OECD-maissa

Tässä liitteessä on yhteenvedo OECD-maiden merkittävistä koulutuspolitiikan kehityskuluista. Maat antoivat yhteenvedot vapaaehtoisesti. Yhteenvedoista käy ilmi tärkeimmät poliittiset aloitteet, jotka todennäköisesti kiinnostavat kansainvälistä yleisöä. Lisäksi yhteenvedoissa on lisätietolähteitä.

Yhteenvedoissa korostetaan OECD-maiden laaja-alaista koulutuspoliittista päätöksentekoa. Maat ovat korostaneet politiikan kehityskulkuja elinikäisen oppimisen viitekehyksessä alkaen varhaislapsuudesta ja esikoulusta (*esim.* Itävalta, Korea ja Uusi-Seelanti) jatkuen aikuiskoulutukseen ja työssä oppimiseen (*esim.* Tanska, Suomi ja Espanja). Poliittiset aloitteet ovat hyvin laaja-alaisia, joten niiden luokittelu on vaikeaa. Monia yhteisiä teemoja on kuitenkin tunnistettavissa.

1) Lähes kaikissa maissa on kiinnitetty huomiota politiikkaan, jonka tarkoituksena on parantaa pakollisen koulutuksen laatua. On tunnistettu tarve määrittää oppilailta odotettavat tärkeimmät taidot ja tiedot tarkemmin [*esim.* Belgia (ranskankielinen yhteisö), Saksa ja Japani], otettu käyttöön oppilaiden oppimisen ja koulun toiminnan ulkoinen arviointi (*esim.* Alankomaat, Norja ja Portugali) ja päätetty vahvistaa opettajien ammattitaitoa (*esim.* opetuksenaikainen lukeminen Yhdysvalloissa). Oppimistavoitteet ja vastuuvaatimukset määrittävien viitekehysten käyttöönotto on yleensä ollut osa laajempaa uudistuspakettia, joka antaa myös kouluille lisää toimintavapauksia (*esim.* Suomessa ja Italiassa).

2) Sosiaalinen eriarvoisuus ja oppilaiden vieraantuminen ovat edelleen tärkeitä huolenaiheita. Eri maissa on otettu käyttöön ohjelmia, joilla pyritään vähentämään ilman mitään ammattipätevyyttä jäävien nuorten määrää (*esim.* Ranska ja Saksa), parantamaan oppilaiden motivaatiota (*esim.* Iso-Britannia), tai vähentämään alueellista koulutusmahdollisuuksien epätasa-arvoisuutta (*esim.* Korea).

3) Useimmissa maissa on keskitytty erityisesti korkeakoulutusjärjestelmän uudistamiseen. Muutoksilla on yleensä pyritty takaamaan laitoksille enemmän toimintavapauksia niin, että laitokset ovat entistä enemmän myös ulkoisesti vastuussa tuloksistaan. Euroopassa korkeakoulutuksen uudistaminen on saanut lisäpontta Bolognan julistuksesta, jonka tarkoituksena on luoda yhteiset vaatimukset korkeakoulututkinnoille. Monet maat ovatkin jo alkaneet muuttaa korkeakoulututkintovaatimuksiaan (Tanska, Saksa, Alankomaat ja Norja).

Koulutussektorin organisaatiota ja hallintoa ollaan muuttamassa merkittäväällä tavalla useissa maissa. Trendinä on siirtyminen kohti laitosten suurempaa toiminnallista itsemääräämisoikeutta ja paikallisviranomaisten vastuun kasvua. Opetusministeriöt ja muut keskushallinnon koulutusosastot eivät enää osallistu niin suoraan koulutuksen suoraan tarjontaan vaan keskittyvät enemmän strategiseen suunnitteluun ja tulosten arviointiin.

Tämä *Yleiskuvaus* on käännös OECD-julkaisun otteista, jotka on alunperin julkaistu seuraavilla englanninkielisillä ja ranskankielisillä nimillä:

Education Policy Analysis - 2003 Edition

Analyse des politiques d'éducation - Édition 2003

© OECD, 2003.

OECD-julkaisut ja yleiskatsaukset on julkaistu Web-osoitteessa

www.oecd.org/bookshop/

Kirjoita verkkokirjakaupan "Title search" -ruutuun "overview" tai kirjoita kirjan englanninkielinen nimi

(Yleiskatsaukset on linkitetty alkuperäiseen englanninkieliseen kirjaan).

Yleiskatsaukset valmistelee: OECD Rights and Translation unit,

Public Affairs and Communications Directorate.

sähköposti: rights@oecd.org / Faksi: +33 1 45 24 13 91

© OECD, 2003

Tämän *yleiskatsauksen* jäljentäminen on sallittua, jos OECD:n tekijänoikeudet ja oikeus alkuperäiseen julkaisuun mainitaan.